

ОДСЕК ЗА ОПРЕМУ КЊИГЕ, ПРИМЕЊЕНУ
ГРАФИКУ И ФОТОГРАФИЈУ

PHOTOGRAPHY AND PRINT ROOM
DEPARTMENT

Амбротипија

Око 1860.

Стакло, негатив, позлата, боја; кутија: бакарни лим, плиш,
дрво; пресовање

100 x 90 mm

МПУ инв. бр. 23119

Ambrotype

Around 1860

Glass, negative, gilding, colour; box: copper foil, plush, wood;
pressing

100 x 90 mm

MAA Inv. No. 23119

Амбротипија је, осим дагеротипије и феротипије, била најраспрострањенија рана техника израде фотографије (патентирана средином 19. века), која је за основу имала колодијумски негатив на стаклу; постављен испред црне позадине, негатив се појављивао као слика у позитиву. Тамна позадина обично је била комад црне тканине или папира, мада је понекад и полеђина стакла фарбана црном бојом. Амбротипије, најчешће портрети, прављене су у истом формату и опремане на исти начин као дагеротипије, представљајући тако јефтинију замену за ову скупу технику.

Амбротипија из колекције Музеја примењене уметности је откупљена 2007. године. Представља портрет непознате жене, снимљен у амбијенту фотографског атељеа. Амбротипија је колорисана, а накит који жена има на себи – брош, прстење и нарукнице – изведен је позлатом. Ефекат слике у позитиву је добијен фарбањем полеђине стакленог негатива црном бојом. Амбротипија је покривена стаклом, урамљена оквиром од бакарног лима и смештена у кутију од дрвета, обложену плишом с унутрашње стране поклопца. Горња и доња страна кутије су украшене идентично: унутар декоративног оквира, сачињеног од неколико орнаменталних мотива, налази се централни овал с портретом старијег мушкарца дуге браде, који је представљен из профила, с капом на глави.

Along with daguerreotypes and ferrotypes, ambrotype was among the most widespread early techniques in photography (it was patented by mid-19th century) which used collodion emulsion coated on glass negatives; placed in front of a black background, the negative would appear positive. Piece of black cloth or paper was used as dark background. Occasionally, the backside of the glass plate would be painted black. Ambrotypes, most often used for portraits, were of the same standard sizes and enclosed in the same type of case as daguerreotypes thus representing a cheaper substitution for this expensive technique.

Ambrotype from the collection of Museum of Applied Art was acquired in 2007. It is a portrait of an unknown woman, taken in the photographer's atelier. Ambrotype is coloured and jewellery on the woman – a brooch, rings and bracelets – is gilded. The positive effect was gained by coating the background of the glass negative with black paint. Ambrotype is under glass, in a case of copper foil. It is placed in a wooden box, and the inner side of the lid is lined with plush. The upper and lower sides of the box are identically decorated: central oval piece with portrait of an older man with long beard is placed within decorative frame which consists of several ornamental motifs. The man is in profile and has a cap on his head.



ОДСЕК ЗА КЕРАМИКУ, ПОРЦЕЛАН И СТАКЛО

Чашица

Србија, Јагодина, Фабрика стакла Нацка Јанковића, 1882-1907.

Стакло, ливено, матшлиф, посребрење

H 9 cm

МПУ инв. бр. 23120

За Одсек керамике, порцелана и стакла 2007. године је откупљено пет чашица од безбојног стакла, сличног облика које су делови три сервиса за ракију и жестока пића.

Реципијент једне од чашица, која је једино сачувана од сервиса, издуженог је, цилиндричног, благо лоптастог облика, а висока ножица са једним прстена-стим проширењем на средини завршава се кружном стопом. Тело чашице је украшено шлифовањем у виду грба Краљевине Србије (1882-1903) и сребрним тракама које уоквирују обод и стопу.

Од тренутка када је јагодински трговац Нацко Јанковић откупио Фабрику стакла у Аврамовцу од претходног власника Јулија Бозитовца (1882), започео је са осавремењивањем фабрике, увођењем парног погона и запошљавањем страних стаклара из Чешке, Словачке, Немачке и Словеније. У фабрици, чији су производи и крајем XIX века имали одлике бидермајер и неокласицистичког стила, израђивао се велики асортиман шупљег стакла од најједноставнијих, амбалажних, до најфинијих комада.

Украси на луксузнијим предметима изведени шлифовањем и посребрењем, као и брушењем, гравирањем, осликавањем са емајлним бојама и златом, рађени су у посебним радионицама у склопу саме фабрике стакла Нацка Јанковића.

Овакви сервиси украшени грбом Краљевине Србије, свакако су били у употреби на двору српских краљева Милана и Александра Обреновића. Чашице сличног облика и украса налазе се у збиркама музеја у Србији, као и у приватним колекцијама. Судећи по њиховој масовнијој производњи вероватно су коришћене и ван двора, у кућама истакнутих и имућнијих српских личности.

Литература:

Ј. Ђурић, *Стакло у Србији XIX века*, Београд, 1984, 51-54.
М. Бојкић, *150 година стакларства у Србији*, Јагодина, 1996, 9-11.

CERAMICS, PORCELAIN AND GLASS DEPARTMENT

Glass

Serbia, Jagodina, Glass Factory of Nacko Janković, 1882-1907

Glass, cast, matt polished, silvering

H 9 cm

MAA Inv. No. 23120

Five drinking cups of colourless glass were acquired in 2007. They are all similar in form and make part of three sets for brandy and spirits.

Receptacle of one of the glasses, and this is the only one preserved of the service, is elongated and cylindrical in form and high stem with a ringlike extension in the middle ends by a round foot. Body of the glass is cut and the decoration represents the coat-of-arms of Kingdom of Serbia (1882-1903). Silver bands frame the rim and the foot.

From the moment Nacko Janković, merchant from Jagodina, bought off the Glass Factory in Avramovac from its former owner Julije Bozيتovac (1882) he started its modernisation by introducing steam-powered machines and engaged foreign glaziers from Bohemia, Slovakia, Germany and Slovenia. The factory produced glass in the Biedermeier and Neo-Classicist styles by the end of the 19th century and its palette included wide range of hollow glass items from the most simple and packaging ones to the finest pieces.

Decorations on more luxurious objects were executed by cutting and silvering, as well as by grinding, etching, painting with enamel colours and gold. These were executed in special workshops within the framework of the glass factory of Nacko Jovanović.

This type of services used to be decorated with the coat-of-arms of Kingdom of Serbia which would indicate they have been in use at the courts of Serbian kings Milan and Aleksandar Obrenović. Cups of similar shape and decoration are kept in collections in museums across Serbia as well as in private collections. Judging by their mass production they are supposed to have been used outside the court, in homes of distinguished and wealthy Serbians.

Literature:

Ј. Ђурић, *Стакло у Србији XIX века*, Београд, 1984, 51-54.
М. Бојкић, *150 година стакларства у Србији*, Јагодина, 1996, 9-11.



Ваза

Чешка, крај XIX века

Стакло; емајл, позлата, дување у калупу

H 40 cm

МПУ инв. бр. 22850

Поклон Јелене Јовановић, Београд

Ваза у облику амфоре од црног, непрозирног стакла израђена је у стилу историцизма. Украшена је представом деце, која се јавља и на другим предметима из чешких фабрика; слични прикази користе се у декоративне сврхе и на производима израђиваним у српској Фабрици стакла Нацка Јанковића, током последњих деценија XIX века. Представа девојчица у природи које сакупљају цвеће осликана је с белим емајлом, хладним поступком. Ефекат добијен са белим украсом на контрасној црној основи вазе имао је за циљ да асоцира на камео стакло (cameo glass). Позлата је нанесена по ободу вазе.

Након стагнације крајем XVIII века, захваљујући ранијој дугој традицији, чешко стакларство је током XIX века успело да се квалитетом производње и оригиналношћу поново уклопи у европске стандарде, посебно од краја века када се на тлу Чешке отварају бројне фабрике стакла и када чешки стаклари успешно развијају технологију производње, тражећи све чешће узор у европском и оријенталном стакларству. Једна од најзначајних фабрика у овом периоду основана је у Хаиди (Haida), данас Нови Бор (Nový Bor).

Литература:

Ј. Ђурић, *Стакло у Србији XIX века*, Београд, 1984, кат. бр. 57, сл. 27

М. Крижанец, *Музеј примењене уметности 1950-2005*, Београд, 2005, 170, сл. 65

Vase

Bohemia, end of the 19th century

Glass; enamel, gilding, mould blown

H 40 cm

MAA Inv. No. 22850

Donation by Jelena Jovanović, Belgrade

Amphora shaped vase of black opaque glass, in Historicism style. It is decorated with representation of children which is a frequent pattern on items produced in Bohemian factories. Similar decorations were also applied on products made in Serbian Glass Factory of Nacko Jovanović, which was active in the last decades of the 19th century. Representation of little girls in the open picking flowers is executed in white enamel by cold processing. The contrast of white adornment on the black background was supposed to resemble cameo glass. The gilding is applied along the edge of the vase rim.

After the period of stagnation by the end of the 18th century and thanks to its long tradition, the Bohemian 19th century glass making successfully matched new European standards by offering high quality and original solutions. It was particularly the case since the end of the 19th century when many new factories were opened in Bohemia and Czech glaziers successfully developed production technologies inspired by models used by European and Oriental glass production. The most important factories in this period were founded in Haida (presentday Nový Bor).

Literature:

J. Đurić, *Staklo u Srbiji XIX veka* (French Summary), Beograd 1984, Cat. No. 57, fig. 27

M. Križanac, *55 Years of the Museum of Applied Art*, Belgrade 2008



ОДСЕК ЗА МЕТАЛ И НАКИТ

Велики пријатељ и дародавац Музеја примењене уметности госпођа Јелена Јовановић је, током 2007. године, учинила изузетан поклон Одсеку метала и накита. Госпођа Јовановић је даровала 43 предмета (накит и сребрнина XIX и XX века). С обзиром на то да на овом месту није могуће представити сваки комад појединачно, задржаћемо се на три занимљива и атрактивна предмета.

Послужавник

Србија, Београд, средина XIX века

жиг: службени жиг златара Стоића

сребро; ковање, гравирање

32,7 x 24 cm

МПУ инв. бр. 23132

Поклон господина Живојина Лукића из Београда

Правоугаони послужавник заобљених углова, са уздигнутим, профилисаним ободом. Украс, компонован од ружица и извијене лозице, распоређен је по ободу послужавника, док по средини доминира медаљон формиран од истог биљног мотива. Јасно су видљиви жигови које је мајстор Стоић користио, обележавајући своје радове – његово презиме у ћириличној транскрипцији, те ознака за финоћу сребра у облику српског грба са цифром 13 у средини. Мајстор, чија се делатност од средине XIX века везује за Београд, учио је занат у Аустрији, усвојивши стилске елементе оновременог златарства, али и начине обележавања предмета од племенитог метала. За нашу средину, у којој су доминирали анонимни мајстори, то је било од великог значаја, омогућивши поузданију идентификацију и датовање радова. Жиг, који је користио, формиран је по узору на бечки службени жиг за сребро, коришћен до 1866.

Литература: Иванка Зорић, *Сребрнина у Србији XIX века*, Београд, 1990, стр. 14

METALWORK AND JEWELLERY DEPARTMENT

Generous friend and donor of the Museum of Applied Art Mrs. Jelena Jovanović made an exquisite donation to the Metalwork and Jewellery Department in 2007. Mrs. Jovanović donated 43 items (jewellery and silverware from 19th and 20th centuries). Since it would be impossible to represent here each object individually we shall draw the attention only to three interesting and attractive objects.

Tray

Serbia, Belgrade, mid-19th century

stamp: official stamp of the goldsmith Stoić

Silver; hammered, engraved

32.7 x 24 cm

MPU Inv. No. 23132

Donation by Mr. Živojin Lukić, Belgrade

Rectangular tray with rounded angles and with a raised, profiled rim. Decoration consists of roses and entwined vine which run along the rim of the tray while the central part is dominated by a medallion with the same plant motif. Clearly visible are stamps which craftsman Stoić used for marking his work – his surname in Cyrillic transcription and the silver quality mark in form of the Serbian coat-of-arms bearing number 13 in the middle. The craftsman whose work had been linked to Belgrade since the mid-19th century learned his craft in Austria and adopted stylistic elements of the period goldsmithing together with the manner in which the precious metal objects were marked. It was of great importance since anonymous craftsmen prevailed in our country and this helped more reliable identification and dating of objects. The stamp he used was fashioned after the Viennese official silver stamp model in use until 1866.

Literature: Иванка Зорић, *Сребрнина у Србији XIX века*, Београд 1990, стр. 14



Медаљон-привезак

Аустро-Угарска?, друга половина XIX века
златни лим, сребро; пресовање, ливење; ситни бисери,
тиркиз, стакло

H 8 cm

МПУ инв. бр. 23072

Поклон госпође Јелене Јовановић из Београда

Медаљон у облику срца, златним жицама је окачен о декоративну машину са петљицом за провлачење ланчића. На медаљону је изведен украс – пробијено срце са ленгером и, у сребру изведена, гранчица са листовима испуњеним ситним бисером; тролист од сребра и бисерчића у врху срца је украшен тиркизом. Медаљон се на полеђини отвара – овалан отвор са стаклом и простором за стављање фотографије. Типичан брош за другу половину XIX века, припада тзв. романтичном накиту, омиљеном код дама, који је својом формом и детаљима декорације указивао на нежна осећања особе која га носи. Обично су у медаљонима овог типа ношене фотографије вољене особе.

Medallion pendant

Austro-Hungary?, second half of the 19th century
Golden foil, silver; pressing, casting; tiny pearls,
turquoise, glass

H 8 cm

MAA Inv. No. 23072

Donation by Mrs. Jelena Jovanović, Belgrade

Heart-shaped medallion, attached to decorative bow by golden wires and with a loop for the small chain. The medallion is decorated with a pierced heart with anchor and with silver branch whose leaves are covered with inlaid pearls; trefoil of silver and pearls at the top of the heart is decorated with a turquoise. The backside of the medallion can be opened it is an oval opening with glass and room for a photograph. Brooch is typical for the second half of the 19th century and belongs to the so-called romantic jewellery, favoured by ladies as its form and decorative details indicated tender feelings of the person bearing it. Medallions of this type usually cached photographs of the loved ones.



Ташна
Немачка, почетак XX века
сребро 800; ливење, гравирање; бисери, сафир
синтетички, кожа
5,3 x 11,5 cm
МПУ инв. бр. 23079
Поклон госпође Јелене Јовановић из Београда

Правоугаона, „хармоника“ ташница за новац са страницама од сребра. Унутрашњост је од коже зелене боје са три преграде за папирни новац и једном (на затварање) за метални новац. Орнамент са предње стране је изведен у стилу ар нуво, са уметнутим бисером и плавим каменом. Са наличја је угравирано име HELENE. Припадала је баки госпође Јовановић.

Purse
Germany, beginning of the 20th century
Silver 800; casting, engraving: pearls, synthetic
sapphire, leather
5.3 x 11.5 cm
MAA Inv. No. 23079
Donation by Mrs. Jelena Jovanović, Belgrade

Rectangular, folding purse for money, with sides in silver. Inside is of green leather with three compartments for banknotes and one (with a fastener) for metal coins. Ornament on the front side is in Art Nouveau style with inlaid pearls and blue stone. On the backside there is name HELENE engraved. It belonged to the grandmother of Mrs. Jovanović



Брош
 Португал, Порто, после 1938. године
 сребро, злато; ливење; дијаманти, тамноплави емајл
 R 3,5 cm
 МПУ инв. бр. 23045
 Поклон госпође Јелене Јовановић из Београда

Брош у облику дуплог, осмолатичног цвета; доњи део је изведен у злату са латицама оивиченим тамноплавим емајлом; горњи цвет, нешто ужих и краћих латица, направљен је од сребра, са опиљцима дијаманата по листићима и централним дијамантом у средини. Класичан облик цвета изванредно је истакнут коришћењем различитих материјала, са посебним колористичким ефектом који ствара употреба плавог емајла.

Brooch
 Portugal, Porto, after 1938
 Silver, gold; casting; diamonds, darkblue enamel
 R 3.5 cm
 MPU Inv. No. 23045
 Donation by Mrs. Jelena Jovanović, Belgrade

The brooch is shaped as double, eight-petalled flower; the lower part is executed in gold with petals rimmed by darkblue enamel; the upper flower is of slightly narrower and shorter petals. It is made of silver with diamond shavings and bears a diamond in the middle. Classical form of the flower is exquisitely emphasized by use of various materials and the blue enamel provides specific colouristic effect.



ОДСЕК ЗА САВРЕМЕНУ ПРИМЕЊЕНУ УМЕТНОСТ

Комплет – капут и сукња

Београд, кројачка радња Марије (Марусје) Нинковић, 1975. година

капут: ручно ткани штоф, постава, пластика
дужина: 107 cm

МПУ инв. бр. 22963

сукња: штоф, постава, пластика, легура
дужина: 65 cm

МПУ инв. бр. 22964

Поклон госпође Мире Кун из Београда

Музеј примењене уметности је захваљујући љубазности госпође Мире Кун добио на поклон комплет, капут и сукњу, који је 1975. године сашивен у кројачкој радњи Марије (Марусје) Нинковић. Штоф за капут, у нијансама тамносмеђе, окер и беж боје, набављен је у Загребу. Израдила га је Дора Бенчић, чланица хрватског Удружења примењених уметника. Капут је украјен у струку, има широке ревере, једноредно копчање са стране, вертикалне усечене џепове и шлиц позади; постављен је смеђом тканином. Тамносмеђа сукња, без појаса, скројена је од четири звонасте цвикле; постављена је зеленосивкастом и, у горњем делу, белом мрежастом тканином. Марија (Марусја) Нинковић је госпођи Кун предложила модел за капут и сукњу, ослањајући се на своје вишедесетнијско искуство и умереније токове у моди седамдесетих година XX века.

Рођена 1898. године у Петрограду, Марија (Марусја) Нинковић је припадала оном делу руске емиграције која је после Октобарске револуције дошла у Београд. Мајсторски кројачки испит је положила 1928. године, а 1934. је протоколисала свој модни салон у Улици кнеза Павла број 10. Њено умеће у реализацији и прилагођавању модних новости укусу београдске средине учинило ју је траженом и цењеном, посебно у лекарским и адвокатским круговима.

После Другог светског рата Марија (Марусја) Нинковић је успела да свој модни салон преименује у кројачку радњу и да настави са послом, све до осамдесетих година претходног века. Предратну навику да прати париску моду, тако што бар два пута годишње посећује париске ревије, сачувала је до краја своје каријере. Припадници нове друштвене елите ценили су њену способност да препоручи модел, с дискретним духом француске моде, прилагођавајући га индивидуалним потребама муштерије. Коришћење квалитетних материјала и изванредна израда остали су њен заштитни знак.

У Музеју примењене уметности и у Музеју града Београда већ се чувају комади одеће израђени тридесетих година у салону Марије (Марусје) Нинковић. Комплет госпође Кун је први одевни предмет из времена послератне активности Марије (Марусје) Нинковић који је постао део колекције моде двадесетог века Музеја примењене уметности.

Литература: Б. Поповић, *Мода у Београду 1918-1941*, каталог изложбе, Музеј примењене уметности, Београд, 2000, 86, кат. бр. 84, 85, 102.

CONTEMPORARY APPLIED ART DEPARTMENT

Ensemble – Coat and Skirt

Belgrade, Dress workshop of Marija (Marusja) Ninković, 1975

Coat: hand woven fabric, lining, plastics
Length: 107 cm

MPU Inv. No. 22963

Skirt: cloth, lining, plastics, alloy
Length: 65 cm

MPU Inv. No. 22964

Donation by Mrs. Mira Kun, Belgrade

It was by courtesy of Mrs. Mira Kun that the Museum of Applied Art was donated an ensemble consisting of a coat and a skirt which was made in 1975 in the dress workshop of Marija (Marusja) Ninković. The fabric in darkbrown, ochre and beige tones was purchased in Zagreb. It was woven by Dora Benčić, member of the Croatian Association of Applied Artists. The coat is sitted-bodied, with broad lapels, sidewise single-breasted, vertically cut-in pockets and a slit on back. Darkbrown skirt, without belt, is flared: it is lined with greenish gray cloth while the upper part is lined with white and meshy material. Marija (Marusja) Ninković suggested the model for the coat and skirt to Mrs. Kun having decades long experience and in accordance with the more temperate fashion trends of the 1970s.

Born in St Petersburg in 1898, Marija (Marusja) Ninković belonged to those members of Russian emigration who fled to Belgrade after the October Revolution. She passed her couturier's exams in 1928 and in 1934 she accredited her ladies' fashion salon at Kneza Pavla Street No 10. She was most appreciated by her clientele and in particular by those from the doctors and lawyers circles due to her craftsmanship in introduction and adaptation of fashion novelties to the taste of Belgrade circles.

After World War II Marija (Marusja) Ninković successfully renamed her fashion salon into a dress workshop and continued her work until the 1980s. Until the very end of her carrier she kept her pre-war habit of following-up Paris fashion by visiting fashion shows in Paris at least twice a year. Members of the new social elite appreciated her skill to suggest a model with discreet touch of French fashion adapting it to the individual needs of her clientele. Use of quality materials and perfect execution remained her trademark.

Museum of Applied Art and Museum of City of Belgrade already keep items made in the salon of Marija (Marusja) Ninković in the 1930s. The ensemble donated by Mrs. Kun is the first garment from the post-war Ninković's work which became part of the collection of 20th century fashion in the Museum of Applied Art.

Literature: Б. Поповић, *Мода у Београду 1918-1941*, каталог изложбе, Музеј примењене уметности, Београд, 2000, 86, Cat. No. 84, 85, 102.

